

OPRACOWAŁA:

Milena Wiera

Szkoła Podstawowa nr 5 w Pszczynie

Zespół Szkół nr 1 w Pszczynie

Cztery wiatry

POZIOM EDUKACYJNY:	PRZEDMIOT:
szkoła podstawowa, klasy 1-3	edukacja wczesnoszkolna

TEMAT PRZEWODNI:

Cztery wiatry

CEL LEKCJI:

poznanie zjawisk związanych z powietrzem i wypracowanie postaw troski o jego jakość.

METODY PRACY / DZIAŁANIA NA LEKCJACH:

Ćwiczenia praktyczne:

- czytanie z podziałem na role inscenizacji Marii Kownackiej Cztery wiatry; ćwiczenia sprawdzające czytanie ze zrozumieniem, szukanie odpowiednich fragmentów i wypisywanie nazw wiatrów; ćwiczenia w odszukiwaniu czasowników, które określają wiatr,
- wysłuchanie czytanego przez nauczyciela opowiadania Domek był chory, bo mieszkał w Smogowie; rozmowa kierowana na temat opowiadania; burza mózgów: Czy problem smogu zauważam w mojej okolicy? Co jest tego powodem? Jakie zagrożenie niesie smog?,
- doświadczenia związane z powietrzem:

Czy powietrze istnieje? Użycie strzykawki (bez igły), odciągnięcie tłoka do końca, następnie zatkanie palcem wylotu strzykawki i próba naciśnięcia tłoka. Próba dokonania oceny – czy jest to łatwe?

Fot. M. Wiera, 19.11.2025

Fot. M. Wiera, 19.11.2025

„Magiczna kartka” – przygotowanie miski z wodą (ponad połowa), włożenie do szklanki kawałka papieru tak, aby nie wypadł (można go podkleić), umieszczenie szybkim ruchem ręki szklanki wraz z papierkiem do góry dnem w misce; szklanka wypełniona jest powietrzem – dlatego po jej wyjęciu z wody papierek wciąż pozostaje suchy.

„Wiatr” – nadmuchiwanie balona, a następnie wypuszczenie z niego powietrza, trzymanie balona tak, żeby jego wylot skierowany był w stronę rozsypanych piórek.

„Jaki kształt ma powietrze?” – umieszczenie balona w szklance, a następnie napompowanie go – powietrze przyjmuje kształt naczynia, w którym się znajduje.

Fot. M. Wiera, 19.11.2025

Fot. M. Wiera, 21.11.2025

Ćwiczenia terenowe:

- spacer do parku – wyjście uczniów na zewnątrz, aby mogli poczuć wiatr na swojej skórze,
- „Co niesie wiatr?” – zbieranie przez uczniów liści, patyczków, żołądki, kasztanów; omawianie, który z przedmiotów mógłby zostać uniesiony przez wiatr,
- próba dowiedzenia się, gdzie w najbliższej okolicy znajduje się czujnik jakości powietrza; odczytywanie danych z pomocą osób dorosłych; dociekanie odnośnie do tego, co oznaczają jego wskazania?

Ćwiczenia z zakresu sprawczości:

- nadawanie drugiego życia puszkom, butelkom, słoikom, pojemnikom; malowanie i ozdabianie wybranego przedmiotu, a kiedy praca wyschnie – wsypywanie do środka ziemi i sadzenie dowolnej roślinki – dzięki temu dajemy starym przedmiotom „drugie życie”, a uczniom uświadamiamy, jak ważną rolę w naszym życiu odgrywają rośliny, wytwarzają bowiem gaz, którym oddychamy i oczyszczają powietrze.

Fot. M. Wiera, 18.11.2025

Ćwiczenia z wyobraźni:

- a) tworzenie wiatraków – wykonywanie przez uczniów własnych wiatraków z papieru i patyczków, każdy wiatrak może mieć inny kolor; wyjście na zewnątrz, aby zobaczyć, jak przygotowane przez uczniów wiatraki kręcą się pod wpływem wiatru, i obserwowanie, co się dzieje wtedy, kiedy spacerują i biegają, trzymając wiatrak,
- b) „Podróż wiatru” – wymyślanie w grupach historii o tym, jak wiatr podróżuje i co widzi; przedstawianie historii przez poszczególne grupy,

Ćwiczenia z lokalności i regionalności

- a) wyjście na zewnątrz i poproszenie dzieci, by obserwowały otoczenie: Co widzą? Co czują?; po powrocie do klasy rozmowa o jakości powietrza okolicy; wyjaśnienie, czym jest zjawisko smogu; podział źródeł zanieczyszczenia powietrza na powierzchniowe (dym z wielu domowych pieców, smog unoszący się nad osiedlami, spalanie węgla, drewna lub odpadów), liniowe (spaliny z samochodów, ruch uliczny w miastach, autostrady i drogi szybkiego ruchu) i punktowe (kominy fabryk i elektrowni, zakłady przemysłowe, duże kotłownie);
- b) dyskusja na temat tego, co można zrobić, aby zadbać o powietrze okolicy;
- c) tworzenie (przy użyciu kolorów i szarości) przez uczniów w grupach zapamiętanej mapy okolicy z oznaczeniem miejsc o różnym stopniu zanieczyszczenia powietrza (parki, miejsca zanieczyszczone, tereny zielone),

Ćwiczenia oparte na międzypokoleniowości:

- a) tworzenie wspólnej kroniki, w której każdy uczeń przygotowuje własną stronę – przedstawia na niej historię, opowieści, rysunki, zdjęcia związane z powietrzem, jego jakością, wiatrem, wicherami w swojej okolicy,
- b) zastanawianie się wspólnie z dorosłymi, co można zrobić, żeby poprawić stan powietrza w swojej okolicy; jakie działania mogą podjąć lokalne samorządy, aby poprawić stan powietrza w gminie/mieście i co można zrobić, aby poprawić stan jakości powietrza na świecie.

(EKO)INSPIROWNIK NAUCZYCIELSKI. MATERIAŁY DODATKOWE I MULTIMEDIA.

Entri Polska, *Dlaczego musimy dbać o czyste powietrze? Czym jest smog?*, 12.01.2026,
<https://www.youtube.com/watch?v=bajQkO9G6uk>

edukacja globalna, 7.01.2026, <https://www.globalna.edu.pl/>

ekokalendarz, 7.01.2026, www.ekokalendarz.pl

klimat i to, (w) czym oddychamy, 9.01.2026,
<https://spoledkurs.centrumcyfrowe.pl/zasoby/spoled-dla-klimatu/karty-z-klimatem>

Polski Alarm Smogowy, 9.01.2026, www.polskialarmsmogowy.pl

świat wokół nas, 9.01.2026, www.pah.org.pl/edukuj

Polski Alarm Smogowy, *Zakręć smog!*, YouTube, 9.01.2026,
<https://www.youtube.com/watch?v=SXbbowLXL9o>

Lasy Państwowe, *Z lasem przez cały rok*, 9.01.2026,
<https://www.lasy.gov.pl/pl/informacje/publikacje/dla-dzieci-i-mlodziezy/z-lasem-przez-caly-rok>

SŁOWA KLUCZE:

smog, zanieczyszczenie powietrza, rośliny, wiatr.